

Borbás Vincze ezzel kapcsolatban kijelenti, hogy a *Gentiana Carpatica* név 1814-ben Kitaibel-től, 1892-ben Wettstein-től és nem ő tőle ered. A *Primula Benkőianá*-ról megjegyzi, hogy a Kárpáton egynél több ismeretlen *Primula* is van; ezek a növények azonban ritkák, kis helyre szorítóknak és nem jut mindegyikük minden botanikusnak a kezébe, innét ered azután a félreértés. A Pr. Benkőiana elnevezést továbbra is fentartja s jogosnak itéli.

3. Bernátsky Jenő ismertet egy háromcsirájú tölgymakkot, melyet Budán, a jánoshegyi nyári vendéglő felé vezető ösvényen, a Zugligetben talált. E makkot jellemzi három gyökérkéje; mindegyik gyö-

kérkének megfelel 2—2 szíklevel, azaz a hány a gyökérke, annyi a csíra s a mag, és kétszer annyi a szíklevel a termésben. A tölgynek háromrekeszű magházában hat magrügy van; rendszeren öt elkallódik közülök s csak egy fejlődik ki maggá; ha véletlenül kevesebb magrügy kallódik el, akkor keletkezik a két- esetleg háromcsirájú makk. A többscsirájú tölgymakk képződése magán a tölgyfán mulik; némely tölgya alatt több, más alatt kevesebb vagy éppen semmi többscsirájú makk nem akad.

Ugyanő értekezik a *Vinca herbacea* WK. var. *latifolia* Wierzb.-nek Verseczen való tenyésztéséről.

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(20.) *Jégeső és orkán Déván.* Déván július 4-ikén, vasárnap este 10 óra 30 perczkor eléggé hatalmas jégeső-zápor volt. A záport megelőzőleg nappal rekkenő hőség bágyasztotta el az embert (árnyékban 32° 5° C.) annyira, hogy igen jól esett a délután 4 óra körül hirtelen kerekedő kövér eső, mely ugyancsak néhány perczig tartott, de kellemeden lehűtötte a forró levegőt.

Az ég utána kiderült, de az este jelenkező holdudvar elárulta a levegőnek lecsapódó félben levő nagy páratartalmát. 10 óra körül este ismét beborult az ég s a nagy sötétséget a gyakori villogás illuminálta; fél tizenegy órakor kövér eső kezdett hullani egy pár perczig s utána hatalmas jégdarabok. A nagyobb szemek 30—35 mm. átmérőjűek voltak s ketté metszve, 7—10, egyközepűen elhelyezkedő, átlátszó és át nem látszó jég-rétegekből állottak. Az át nem látszó, tehát légbuborékokkal telt rétegek általában 3—5-ször vastagabbak voltak, mint az átlátszó rétegek; a legbelső mag minden esetben át nem látszó jégzemből állt, melynek átmérője 1—3 mm. közt váltakozott. A jégzemek alakja általában szabályos s leginkább lapított gömb (ellipsoid) volt, melyben a jégrétegek a külső felületnek megfelelően rakódtak le.

Az egész jelenség 5—6 perczig tartott s azután kevés időre megpihent az atmoszféra. Nemsokára azonban hatalmas szélvihar, valóságos orkán keletkezett, melynek intenzitása löktetészerűen változott. Iránya s erőssége körülbelül WSW^o volt. Váro-

sunkban a fapiaczon hirtelen felütött s vászonból készített hippodromot porig alázza e szél s igen sok épületnek, kivált a középületeknek, mint a vármegyeház, főreáliskola, polg. leányiskola stb. tetőzetét jelentékenyen megrongálta. Sok vén fát, palánkot, s kevésbé szilárd épületrészletet rombolt le.

KUSZAILIA PÉTER.

(21.) »*Gyermekrablás a háziállatoknál.* Egyik tanár társamnak egy szép újfundlandi nőtény kutyája van, a mely kis fiát nagy szeretettel s gondozgatással szokta fölnevelni. Ezzel a városzerte ismert »Ogli«-val történt meg az az emberi felfogás szerint büntetendő cselekmény, hogy »gyermekrablóvá« lett, csak hogy anyai szeretetét egy kis neveltjével éreztethesse. Fia dzása után pár nap múlva kölykeit mind elhányták s »Ogli« nagy bánatában arra vetemedett, hogy az istállóban megfiadzott macskának kis fekete fiát, a mely színre az ő kölykeihez hasonlított, egy védtelen pillanatban elrabolja, saját tanyájára vigye, emlőjéhez helyezze s lábaival óvatosan ölelgesse. Igen, de a törvényes anya, míg a rabló ebédjét ette meg, visszavitte kis fiát. Másnap »Ogli« ismételte a betöréses rablást s a macska egy társa segítségével újra örömmel vitte fészkébe a kis czirmost. Így ismétlődött ez az eset még két ízben, midőn azután a többszörösen »rabolt gyermek« a nagy szeretet következtében, igen valószínűleg az éhség miatt, elpusztult.

Ezzel kapcsolatban egy másik érdekes esetet is felemlíték. Református lelkészünk-

nek van egy macskája, a mely, kevés teje levén, soha sem tudta kis fiait felnevelni s épen ezért legutolsó fiadzása után kölykeit elhántá. És a megszorodott anya egy jól kifejtett egeret fogott s nem ölte meg, hanem

fekvő helyére vitte, emlőjéhez helyezte s dorombolással és simogatással igyekezett a reszkető kis állatot rávenni, hogy fogadott fia legyen, a mi persze nem sikerült.

BUZA JÁNOS.

KÉRDÉSEK.

(79.) Melyik az »*Avicennia tomentosa*, L.« növény nevének a legelső forrása?

A.

(80.) Mellékelt növény-leveleket azon kérelemmel küldöm át, hogy értesíteni sziveskedjenek, gyógyító növény-e ez tényleg, s mire használják, illetőleg hogyan? D.

(81.) Tisztelettel kérem, sziveskedjék közölni velem a mellékelt két növény nevét. Pillangós mindkettő, vajjon a herefélékhez tartoznak-e? Az idei nedves időjárás következtében az összes marhalegelő el van borítva tőlök, a nélkül azonban, hogy a szarvasmarha enné. Csak nagy ritkán látni, hogy ilyet is harap. (Ebeczk.) H. A.

(82.) Nagyon leköteleznék, ha a mellékelt növény magyar és latin nevét velem közölni méltóztatnának. Gyökere tormaszerű, néha egy méternyre is megnő, semmit sem kényes, gyökere fut, arról bőven szaporodik. Gyep szegélyen át, még murvában is bujik. A méhek, rovarok nagyon szeretik. (Veszprém.) Cs. A.

(83.) Besztercebánya határán, a laszkoméri völgyben a mellékelt *Dorycnium*-fajt találtam, mely a hegy déli lejtőjén, a vízvezeték gyalogútja mellett, kövecses, elmárolt dolomit-talajon, füves, erősen napsütött helyen, elég buján s kiterjedetten tenyészik. Tisztelettel kérem pontos meghatározását.

A Természettudományi Közlöny 1896. szeptemberi füzetének 510. lapján volt ugyan már egy a *Dorycniumok* eltérőseit tárgyaló felelet; de annak révén, mint csak tudománykedvelő, nem pedig szaktudós, nem akarom önállóan rámondani, hogy ez *Doryc. suffruticosum*-e, vagy *D. sericeum*. Én azt vélném, talán inkább a *suffruticosum*hoz, mint a *herbaceum*hoz hajlik, mivel egy virággömböcskében csak 10—12 virágocskája van, a *herbaceum*nak és *sericeum*nak pedig 20—24 szokott lenni, s a többi meghatározói is, inkább az előbbivel egyeznek meg, mint az utóbbival.

Wagner német flórájában a *Dorycnium pentaphyllum* (Scop.) csoportjában vannak megkülönböztetve a *D. suffruticosum* (Vill.) és *D. herbaceum* (Vill.), mely utóbbihoz a *sericeum* is tartozik?

Egy másik növényt is bátorkodom még mellékelni, melyet e vidéken csak ez idén vettem észre először. A. Sz.

(84.) Jóllehet már 7 éve járom a Lajtahegységet botanizálva, az ide csatolt növény egyetlen példányát sem találtam eddig. Ezen példányt tegnap egy fenyes erdőben találtam. Minthogy fajtát illetőleg nem vagyok bizonyos, igen kérném a szives meghatározást és felvilágosítást. H. V.

(85.) Vajjon az a higany, mely nem egészen jól zárt üvegcsőben a szobában van s használat közben naponként néhány parányi cseppje szétszóródik, a szobában tartózkodónak egészségére nézve ártalmasnak tekintendő-e vagy nem? Sz. S.

(86.) Mivel lehet az eikonogén foltokat ruhából, fehérneműből eltávolítani?

D. E.

(87.) Vajjon a közönséges orvosi elektromozó géppel megtölthető-e a leydeni palack? ha igen, milyen eljárással? Vajjon az orvosi elektromozó gép és a Crookes-féle cső segítségével előidézhető-e a Röntgen-sugarak? ha igen, milyen eljárással? T. E.

(88.) Május 29-ikén Tisza-Szajolban szemtanúja voltam, mikor a villám egy cselédházba beütött; a dolgot érdekességénél fogva közlöm.

A villám a nyitott kéményen, melyben felül négy darab vas fesszik, ütött be. A konyhában négy asszony főzött, kik közül egyet lesújtott, a másik háromnak az ijedtségen kívül, noha a földre estek, semmi bajuk nem történt. A villám nyomai az egész épületen láthatók kisebb-nagyobb mértékben, de legjobban a mestergerendán, mely a konyhán húzódik végig. A hol a szerencsétlen asszony állott, ott a gerenda oldalán tenyérnyi nagy lyuk van. Véleményem szerint innen ugrott a szikra az asszonyra, a ki közelében és egyedül állott. A másik oldalon, a hol a három asszony volt, a villám a gerendát szintén megroncsolta, innen a vakolatot leseperte s a nádat tartó drótot letépte.

A pórus járt asszonyoknak mellét és lábait égette meg a villám; a sebek vörös-feketék. Az asszony egy óra mulva eszméletre

tért és este még élt, de belső fájdalmaokról panaszkodott.

Tisztelettel kérdem :

1. Mi szerep juthatott a kéményben lévő vasnak ?

2. Lehetséges-e, hogy a villám az említett s kidudorodó lyukon át sujtotta az asszonyt ?

3. Hogyan van, hogy a villámsújtott asszony is él, a többi három pedig ép maradt? Megjegyzem, hogy úgy az épület, valamint a konyha földje is száraz.

PAPSZT GÉZA.

(89.) Vita tárgya volt a következő kérdés: Vajjon egy meghatározott nagyságú gyújtó lencse üvegének felületére, ha a napsugarak irányára függőlegesen tartjuk, egyenlő mennyiségű napsugár esik-e reggel 6 óraker és délben 12 óraker és ebből kifolyólag egyenlő hőfokot fejt-e ki gyújtópontjában reggel, mint délben? K. J.

(90.) Egy gyengén megvilágított fotografiai pillanatnyi-felvétel előidézésekor az ily célra közönségesen használt hidrocchin előidézéssel nem sikerült a képet előidézni, csak az élesen megvilágított pontok adtak reakciót; erre szokatlanul tömény hidrocchin előidézéssel szert alkalmaztam, melyekben a lemez egészen sötét fátylet kapott. Fixálás után vizsgálva a képet, a felvett tárgy mint pozitív jelent meg fátylettel borítva, de részleteiben is egészen jól livehetőleg. Mi lehet ennek a magyarázata? DR. SZ. J.

(91.) Tizenkilencz évvel ezelőtt kaptam egy budapesti rokonomtól valamely — akkor tájt kitűnő — körtefajból oltógalyat, melyet beoltván, megfogant. Azóta a fa mindig ép, egészséges volt s ma már tekintélyes nagyságú, terebélyes fává nőtt; különös azonban, hogy mindmáig egyetlen virágot se hozott, nembogy gyümölcsét láthattam, élvezhettem volna.

Tisztelettel kérdem: mit kellene tennem, hogy a fát termésre bírjam, s mi lehetett oka eddigi terméketlenségének? Á. L.

(92.) Mennyi időközben kell a villámhárítókat jó karban voltuk tekintetéből szakértővel megvizsgáltatni? T.

(93.) Jégvermet nem áshatok telkemen, a talajvíz miatt, jégházam pedig nem sikerült. A jég hamar elolvad benne, különösen a jeget körülfogó deszkafal mentén, pedig már úgy tettem, hogy a jéggel érintkező keményfa deszkafalon túl féllábnnyira egy másik deszkafalat is készíttettem, s a kettő

közti tért üresen hagytam, hogy nedvesség ne érjen a két deszkafalon túl és a kőfal között levő 1 1/2 láb széles fűrészpör és pelyva töltelékhez. De ez sem használt. A jégház teste 27 köbméter (3 méteres koczka-alak) s valami fér a tető alá is s némileg be is van mélyítve az alja. Igen lekötelezne, a ki egy jó jégház tervrajzát közölné velem. Anynyit már tudok, hogy egyik hibája mostani jégházamnak, hogy kicsiny. Az új számára való helyemen 6—8 méter hosszú és 4 m. széles belső tér fogatott tudnék adni neki, hosszában éjszakról délnek állva. De itt nem hogy mélyíteni lehetne, sőt 50 cm.-rel emelni kellene, esetleges földárja ellen. Mily magasnak kellene itt lenni a jégháznak s lehetne-e zsindeleyel fedni, ha alul jól kitöltőnek pelyvával, vagy szalmával? A zsindeley annyiból is kívánatos volna, mert a lakóház közelébe esnek a jégház. I.

(94.) Több tagú társaságban a többek közt fölemlítettem, hogy vannak »színes hangok«, jóllehet igen ritka jelenség ez, de embereken tényleg észlelt tünemény, s abban áll, hogy némely ember, midőn hangokat hall, egyidejűleg a hangok szerint más-más színeket is lát.

Mínthogy ez állítástomat komolyan venni nem akarták, kérek részletesebb magyarázatot erről az érdekes jelenségről. B. Ö.

(95.) Hogy lehetne a salétromtartalmú kútvizet a fotografozás céljaira használhatóvá tenni. A negatív üveglemezek ugyanis a 4—5 órai kimosásnak ellenére is fehér kiütést kapnak egyes helyeken. D. E.

(96.) Kegyeskedjék az újabb minimum-maximum thermométernek részletes leírását és magyarázatát velem közölni. Cs. Gy.

(97.) Szíveskedjék kérem tudtomra adni, hogy a forgalomba levő citromsav miképen készül; lehetne-e azt a konyhába bizonyos ételekhez citrom helyett használni, a nélkül, hogy az egészségre kártékonyan hatna? N. G.

(98.) Ismeretes, hogy a keserű mandolában többi közt (CN)H is van. A keserű mandola élvezete nem okozhat-e mérgezést? Ismerek embereket, a kik szeretik a keserű mandolát, mert állítólag gyomrukát tisztítja. P. S.

(99.) Kérném egy olyan munka megnevezését, mely a növényben levő különböző chemiai anyagokat növényfiziológiai szempontból tárgyalja, s egyszerűsminde a növény anyagcseréjére is tekintettel van. P. S.

FELELETEK.

(78.) A hazai pázsitfélékkel foglalkozik Páter Bélának a következő munkája: »Pázsitfélék gyűjteménye« I. füzet. 42 fajt foglal magában magyar és latin névvel ellátva, annak megemlítésével, hogy minden faj mikor virágzik, hol nő s mi a gazdasági értéke. Ára 1 frt 20 kr. Ugyanígy van kiállítva a »Pázsitfélék gyűjteménye« II. füzete, mely 27 fajt tartalmaz; ára 80 kr.; továbbá a »Sás- és szittyófélék gyűjteménye« (Cyperaceae & Juncaceae), a mely 31 fajt tartalmaz, ára 1 frt. A füzetek kaphatók a kiadónál: Páter Béla gazd. tanint. tanárnál Kolozsvárt.

P. B.

(79.) Az *Avicennia tomentosa* első irodalmi forrása Linné munkájában, a Codex Linnaeanus 619. l. szerint, a Genera plantarum VI. (1764.) kiadásának appendixében 579. lapon található. Azonban az *Avicennia tomentosa* autora hamarabb Jacquin, a megnevezés és leírás első irodalmi forrása pedig a Selectarum stirpium Americanarum historia etc. 1763, 178. l., 112. tábl. (v. ö. De Candolle Prodrum XI. 699. l.), mint a mely munkát Linné a Codex Linnaeanus 619. és 1095. lapja szerint valóban, már a Species plantarum II. kiadásának a végén, 1762-ben kezdte saját munkájában felhasználni. Sajnos, hogy Budapesten Linnének idézett munkájához hozzá nem juthatván, belé nem tekinthettem. Hogy több régi botanikus Jacquin helyett autornak Linnét idézi, oka a régieknek az a rossz szokása lehet, hogy gyakran a növénynek nem az igazi megnevezőjét citálták, hanem a munka szerzőjét, a melyben a növény leírása megjelent (Crambe Tatarica Jacq., Cr. Tatarica Sebeők helyett Jacquin munkájában), vagy a mely kézen forgóbb munkából a növényt könnyebben megismerték.

BORBÁS VINCZE.

(80.) A Pilis-Maróthról küldött puha-levelű fű a *Stachys Germanica* L. (német v. fehér tisztesfű). Hazánkba, úgy látszik, a történelem idejében vándorolt, de nem Németországból, mint a hogy a Linnétől származó név jelölné, hanem délről vagy keletről, mert itt is terem és itt él teljes rokonsága, de már Linné idejében Németországba is eljutott. Linné rossz növénygeografus volt, számtalan növény hazáját tévesen jelölte vagy épen az elnevezéssel hamisan örökítette meg (az amerikai *Asclepias Syriaca* L.). A *St. Germanica*-nak hazánkban ma sincs állandó

termőhelye, hanem ide-oda kóborol, út mentén tanyáz, rendszeren ott lenni, a hová a szűrőfogú kelyhébe zárkózó termését valamely állat elcipelte, tehát hegy és erdő tisztásán is. Néhol, kivált tanya körül, az ökörfarkkóró társaságába vegyül, a mellyel természetére valamint puhamolyhos levelére nézve is megegyező.

A *St. Germanica* elég hasznavehetetlen kóró, a jószág se igen él-hal érte, bántatlannul mered a száraz kopár legelőn. Orvosi használata nincs, de a nép a sebet borogatja vagy szivatja vele. A Balaton-melléken szitató-nak (szivató) híják.* Ugyanerre a célra használják a *Salvia Aethiopsis* nevű zsályának hasonló gyapjas levelét (barlanglapú).

BORBÁS VINCZE.

(81.) Az Ebeczkről beküldött két növény egyike a herehurá lóhere (*Trifolium arvense* L.), a másik a fűnemű dárдахere (*Dorycnium herbaceum* var. *intermedium* Led.; *D. diffusum* Janka;) s a lóhereneműekhez tartozik. A jószág nem eszi, oka az hogy mind a kettő meglehetősen szikár, levelen fű, a *Dorycnium* inkább félcseszeje. Hogy a méh se igen látogatja, oka az apró, levelen virág, ezért kivált a herehura száraz mezőn alig feltűnő. Népies neve szerint (Diószegiék** uborkanőszőfűre szépitették) sajátos fűve lehet ez a magyar népek, hihetleg ez a neve is hitványságára vonatkozik.***

BORBÁS VINCZE.

(82.) A Veszprémből küldött növény a selyemkóró vagy *Asclepias Syriaca* L., mivel amerikai jövevény, azért Decaisne *Ascepias Cornuti*-nak is átnevezte. Ültetik nagyobb parkba, csoportokban. A 70 és 80-as esztendőkből a budapesti Városligetben is sok volt (Paprika Jancsi felé), már néhány esztendeje hírmondó nélkül kipusztult. Több-kevesebb példája az ország különböző helyén (Eger, Zágráb) elvadulva található, lehet Veszprém körül is elvadult.

Kertben vagy a parkban, a míg virágzik, csinos, de magérlelése korában mag-selymével alkalmatlankodik. Ezért többször megpróbálták mag-selymét fenni és szőni, de a törekvést siker nem jutalmazta. Magvának szőr-üstöke két cm. hosszú, sőt majdnem három cm.-nyire is megnő, nagyon könnyű,

* Földrajzi Közl. 1894. 74, 75. l.

** Magyar Fűvészkönyv 425. l.

*** Földrajzi Közl. 1894. 76. l.

nem göndör, de merev. Bár a szövete szép selyemfényű, mégis törekeny, nem tartós, ha pedig pamuttal megítérik fougák és szövik, a szövettől a selyemkóró anyaga mosáskor kihull, tehát az ipar hasznát nem veheti, csak vattának, párnázónak és mesterséges virágnak használják. Hársszöveget se bizonyodott jobbnak, legfeljebb tapétába adják. Magvából 25% kövér olaj sajtolható. Legtöbb figyelmet érdemel mint mézelő virág vagy mint méh-eleség. Gyökere kergével Amerikában orvosolnak, gyenge hajtását pedig salátának készítik. Ikerlevele rajzát lásd a Pótfüz. XXIV. 1893. 128. l. 7. ábra.

BORBÁS VINCZE.

(83.) A Besztercebányáról (laszkoméri völgy, 1897. június 8.) beküldött dárdahere vagyis *Dorycnium* a nálunk honos két faj közül a zöldebb és kevésbé cserjés *D. herbaceum* Vill. fajnak az az eltérése, a melyet Ledebour (Judex semin. horti bot. Dorpat. 1820. 14. lap) *D. intermedium*-nak, Janka pedig (Oesterr. botan. Zeitschrift, 1863. 314. l.) *D. diffusum*-nak nevezett. Mint eltérést a kurtább szétálló szöveget, továbbá a hegedűforma vitorla, a csúcsán tompítva v. kicsorbítva (vexillum panduraeforme) tünteti ki.

A Természettudományi Közöny 1896. 510. l. említett dárdahere sűrűbb, lesimuló, selyemforma szövegete, cserjésőbb és szürkésebb színe miatt a másik fajunkhoz (*D. sericeum* Kov.) tartozik, épen ott mondtuk, hogy a var. *subpilosum* hajlik a *D. herbaceum*-hoz. A virág száma (10—12 emitt, 24—24 a *D. sericeum*-é; ennek a vitorlája hosszas-lapátforma, tompa) kevésbé vezérel helyes útra.

A *D. pentaphyllum* Scop. e közléről rokon, egymástól nem nagyon eltérő fajok és eltérések egyesítése, ezek közös neve. A *D. sericeum* a *D. suffruticosum* alakkörébe tartozik vagyis keleti eltérése neki. V. ö. G. Beck, Fl. v. Nieder-Oesterreich, 854. l.

A másik növény az ernyősök családjából való *Hacquetia Epipactis* L., mely a felvidék meszes hegyvidékén nem ritkaság. A kiállítás részére összeállított gyűjteményünk nevezetesebb növénygyűjteményei között ott volt. (Term. tud. Közl. 1896. 331. l.)

BORBÁS VINCZE.

(84.) A Kismártonból beküldött gyűszűvirág a *Digitalis nova* Winterl, Index Horti botan. univ. Hung. Pest. 1788 (*D. lanata* Ehrh. Beitr. VII. 153, 1792, *D. Winterli*

Roth Catal. I. 71, 1797.); a Lajta hegységből már közölte N i e s s l az Oesterr. botan. Wochenblatt 1856. 394. l. Ez a szép növény hazánkban kiváltképen a régi török útjának és lakásának nyomán nő, más felé nem igen terjed. Budapest mellett csak a Békás-megyeri Csillaghegyen meg a szomszéd Rókahegyen nő; mintegy 30 esztendőn át szemlélem már itt, de a meghódított területe ma is annyi mint 30 esztendővel ezelőtt. A magva nehezen hurcolódik szét, csak ott terem, a hová egyszer a magva véletlenül eljutott. Meg kell azonban említeni, hogy egy helyen (Békás-Megyer) a szőlőkultúrát átlépte, leszállott a majdnem sík rétre, itt más fűvekkel meglehetősen bujálkodik; Békás-Megyeren rendszeren a szőlőművelés határan felül terem.

Az európai botanikusok működése most a nomenklatura terén pezseg. Főelvök a prioritás elve hangzik mindenütt. Minthogy azonban Linné-nek és más régibb botanikusnak egészen más volt az ismerete meg a felfogása, mint a ma prioritást (szisztematikai elsőbbség) hirdető botanikusoké, természetes, hogy a régiek ismeretét és felfogását a maiakéval megegyeztetni gyakran nagyon bajos, sőt olykor-olykor csaknem lehetetlen. Nem történhetik tehát más, mint a harsogtatott prioritásnak lépten-nyomon való kijátszása (Wettstein Gentianái). A *Digitalis nova* különösen érdemes fölfedezője, Winterl, hazánk egyeteme első botanikai professzora érdemeinek megbecsülése érdekében én is bátorítok egy prioritásbeli előhozakodni. Vannak ilyen szisztematikai fajnevek: *ambiguus* (kétes), *certus* (bizonyos), *incertus* (bizonytalan), *neglectus* (elhanyagolt), *observationum*, *vexatus*, *litigosus* stb., melyek a fajnak csaknem mintegy akkorbeli v. pillanatnyi körülményét akarják jelezni, ép mint a »novus« (új). Ezek az eleinte kétes fajok idők folytán nagyon is bizonyosak, kétségtelenek, ismeretesek lettek és senki kifogást nem emel ellenök. Legkevesebb már vagy tíz esztendeje, hogy én számba jövő botanikussal gyakran vitattam, hogy ha *incertus* stb. későbbre, sőt örökre maradhat a faj neve, miért nem maradhatna ilyen a *novus* is. Ekkor Winterlünk érdemeit övük meg. Hiszen ő Linné után ép úgy dolgozott, mint más botanikus, csak az a kifogás támadt ellene, hogy *novus*-szal különböztette meg a fajokat. Winterl pártjára szegődött Degen is a Pótfüzetek 32. sz. 1895. 27. l.

BORBÁS VINCZE.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1897. JULIUS HÓNAPBAN.

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban						Páramyomás milliméterben				Nedvesség százalékban			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	maxi-muma	mini-muma	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép
1	747.4	745.4	746.4	746.4	22.8	30.6	21.6	25.0	31.1	18.2	14.5	15.5	15.1	15.0	70	47	79	65
2	45.3	45.6	47.0	46.0	22.9	29.1	24.0	25.3	29.6	19.4	14.0	13.9	15.1	14.3	67	46	68	60
3	47.2	46.3	44.5	45.0	22.2	29.5	25.5	25.7	31.2	18.8	14.4	14.9	16.4	15.2	72	49	68	63
4	43.7	43.1	43.7	43.5	23.5	27.4	18.9	23.3	28.0	18.9	15.4	15.6	14.8	15.3	72	57	91	73
5	47.8	48.4	49.0	48.4	16.1	19.0	16.0	17.0	19.8	14.3	9.3	7.8	8.0	8.4	68	48	59	58
6	49.9	48.4	48.2	48.8	15.0	23.3	19.8	19.4	24.6	12.3	9.7	10.1	10.8	10.2	76	48	62	62
7	48.4	46.4	45.4	46.7	17.6	27.2	22.7	22.5	27.5	15.1	11.8	11.6	13.1	12.2	79	43	64	62
8	46.2	45.8	46.5	46.2	19.7	29.6	23.3	24.2	30.1	17.6	13.1	15.3	12.9	13.8	77	50	61	63
9	48.0	48.2	49.2	48.5	22.3	27.7	21.0	23.7	28.0	19.1	15.3	14.9	13.2	14.5	77	54	72	68
10	49.9	49.6	49.2	49.6	22.2	27.1	21.8	23.7	27.4	16.7	12.8	11.7	11.6	12.0	64	44	60	56
11	49.5	49.2	49.8	49.5	21.4	25.8	19.6	22.3	25.8	19.6	12.3	9.0	9.5	10.3	65	37	56	53
12	50.7	49.9	49.4	50.0	14.4	21.3	16.5	17.4	22.0	12.1	7.7	6.8	8.8	7.8	63	36	63	54
13	47.7	46.2	45.9	46.6	17.7	23.2	17.4	19.4	23.3	13.1	9.2	9.7	10.3	9.7	61	46	69	59
14	45.0	44.9	44.1	44.7	15.6	17.1	15.0	15.9	18.3	14.3	10.7	12.4	11.9	11.7	81	86	93	87
15	43.8	42.0	43.0	42.9	17.2	24.7	19.8	20.6	24.9	14.1	11.5	11.1	13.6	12.1	79	48	80	69
16	43.0	43.1	42.7	42.9	18.0	20.8	18.3	19.0	22.6	17.2	13.5	14.8	12.6	13.6	88	81	80	83
17	42.1	42.3	42.7	42.4	16.6	24.1	19.3	20.0	24.8	14.7	10.4	10.4	11.7	10.8	70	47	70	62
18	44.0	43.2	43.5	43.6	17.9	24.2	20.2	20.8	25.2	15.2	11.4	10.5	10.7	10.9	75	47	61	61
19	43.7	42.9	43.1	43.2	18.3	27.5	19.8	21.9	27.6	16.2	11.8	11.2	10.9	11.3	76	41	63	60
20	43.3	42.7	42.7	42.9	19.5	29.6	22.1	23.7	30.7	16.2	11.8	11.3	14.3	12.5	70	36	72	59
21	42.4	41.6	43.2	42.4	22.2	30.5	19.5	24.1	30.3	18.4	14.5	12.5	14.4	13.8	78	38	86	67
22	45.3	46.3	46.5	46.0	20.4	26.7	20.4	22.5	27.2	17.7	12.6	11.3	11.6	11.8	71	44	65	60
23	46.6	46.6	46.6	46.6	18.1	21.6	20.0	19.9	22.1	17.3	11.2	13.8	12.6	12.5	73	72	72	72
24	47.1	46.8	46.9	46.9	18.0	25.0	19.6	20.9	25.0	17.2	11.7	11.4	10.5	11.2	76	48	61	62
25	45.3	45.4	45.7	45.5	18.3	24.1	20.8	21.1	24.3	17.0	11.9	11.2	11.2	11.4	77	50	62	63
26	45.2	44.8	44.9	45.0	20.0	28.1	22.7	23.6	28.9	16.6	11.7	10.8	13.8	12.1	67	39	67	58
27	45.7	44.2	42.6	42.2	21.2	25.4	22.5	23.0	27.6	17.6	14.0	15.3	13.9	14.4	75	64	69	69
28	41.0	40.5	40.4	40.6	18.1	20.6	15.8	18.2	22.5	15.8	13.4	13.0	11.8	12.7	87	72	88	82
29	40.6	42.2	43.6	42.1	14.5	14.3	14.0	14.3	15.8	13.2	10.2	10.8	10.6	10.5	84	90	90	88
30	42.1	43.6	45.9	43.9	12.3	16.1	14.1	14.2	18.4	11.8	10.1	12.9	10.5	11.2	96	95	88	93
31	45.4	45.5	45.3	45.4	13.2	16.4	16.0	15.2	19.2	13.1	10.9	11.8	11.9	11.5	97	85	88	90
Átlag.	745.6	745.2	745.4	745.4	18.6	24.4	19.6	20.9	25.3	16.6	12.0	12.0	12.2	12.1	75	54	72	67

1-én este \searrow NW-ben. — 3-án este 9h ●, 10h \searrow . — 4-én este 7h-tól ● \nwarrow . — 11-én d. e. 9h esőnyom. — 12-én d. u. $\frac{1}{2}$ 5h ●. — 14-én egész nap ● (megszakításokkal). — 15-én este 9h \searrow , éjjel ●. — 16-án d. e. 8—12h ●. — 21-én d. u. $\frac{3}{4}$ 3h dörgött, este $\frac{1}{2}$ 8h ● \nwarrow S-ben. — 23-án dél-körül, d. u. többször és éjjel ●. — 27-én d. u. 1—2h ●. — 28-án hajnalban ●, reggel 7h után dörgött, d. u. 5— $\frac{1}{2}$ 7h ●, éjjel \nwarrow . — 29-én d. e., d. u. többször és éjjel ●. — 30-án reggel, d. e., d. u. 2—3h és éjjel ●. — 31-én d. e. és éjjel ●.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1897. JULIUS HÓNAPBAN.

B.

Nap	Szélirányok és szél erő			Felhőzet				Ozon		Csapadék 24 óra alatt mm.	Földmágnességi megfigyelések Ó-Gyallán					
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	kés- zép	éjjel	napp.		Elhajlás			Horizontális intenzitás		
											7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este
1	—0	S ¹	—0	4	1	3	2-7	0	0	↙	70°40'3"	70°50'3"	70°42'5"	2-1118	2-1118	2-1125
2	NW ¹	W ²	NW ¹	2	2	1	1-7	4	6		39-6	50-4	44-1	121	123	127
3	E ¹	—0	S ¹	2	3	10●	5-0	0	4	0-2 ● ↙	39-0	49-7	44-1	127	110	126
4	NW ²	W ¹	NW ²	3	7	10●	6-7	1	10	7-1 ● ↙	39-8	49-0	43-7	125	111	131
5	NW ²	W ³	NW ²	2	6	8	5-3	10	8		40-4	48-7	44-3	119	119	129
6	NW ¹	NW ²	—0	5	8	3	5-3	0	5		38-6	49-6	44-3	136	112	144
7	SE ¹	SE ²	SE ¹	0	0	1	0-3	4	6		38-7	48-3	43-8	104	106	133
8	NE ¹	NW ¹	—0	2	5	0	2-3	0	0		39-2	48-6	43-5	123	106	124
9	NE ¹	NW ²	NW ¹	1	2	1	1-3	0	6		39-4	48-3	44-3	117	117	126
10	N ¹	NW ¹	—0	3	3	9	5-0	0	3		38-4	49-5	44-1	118	129	131
11	NW ²	NW ²	NW ³	9	3	1	4-3	0	4	ny. ●	39-6	47-4	43-6	128	117	121
12	W ³	N ³	NW ¹	0	8	1	3-0	7	5	ny. ●	41-2	49-4	44-3	119	123	126
13	N ¹	NW ¹	—0	2	7	2	3-7	3	3		38-3	49-6	44-3	110	118	123
14	—0	—0	—0	10●	10●	10●	10-0	0	0	7-9 ●	38-3	52-3	42-7	115	126	113
15	—0	SE ¹	SW ¹	0	5	3	2-7	8	8	0-2 ● ↙	37-1	51-9	43-5	117	116	120
16	NW ¹	E ¹	NW ²	10	10	9	9-7	0	6	0-9 ●	38-2	49-7	43-1	097	129	123
17	NW ³	NW ³	NW ⁴	5	2	1	2-7	10	4		39-1	49-6	43-5	111	120	115
18	W ³	NW ²	NW ¹	1	5	0	2-0	9	9		38-3	50-6	42-5	112	113	120
19	NW ³	NW ³	NW ¹	0	2	0	0-7	3	3		39-2	49-6	44-6	118	113	132
20	—0	SE ²	—0	0	3	0	1-0	0	1		38-9	48-5	43-6	115	098	112
21	S ¹	NW ¹	NW ¹	5	8	9	7-3	0	8	3-5 ● ↙	39-4	47-4	44-3	111	120	129
22	NW ²	NW ²	NW ²	3	2	2	2-3	8	2		40-9	50-6	43-5	101	080	107
23	W ³	N ²	N ¹	10	9●	10	9-7	5	8	1-7 ●	38-3	48-1	42-3	104	102	116
24	W ³	NW ³	NW ³	10	5	8	7-7	8	5		39-0	48-4	43-0	101	099	124
25	NW ⁴	N ⁴	N ⁴	3	4	1	2-7	8	9		39-2	47-4	42-8	098	109	119
26	NW ³	NW ²	NW ³	0	1	1	0-7	7	7		38-2	48-2	43-4	110	116	122
27	NE ¹	SE ¹	—0	2	10●	7	6-3	0	2	0-3 ●	38-2	48-1	40-6	112	099	120
28	NW ³	NW ³	W ³	8	9	10	9-0	2	10	1-7 ● ↙	39-5	49-1	42-6	113	096	124
29	NW ⁵	NW ⁴	NW ⁴	10	10●	10	10-0	10	10	12-0 ●	37-1	47-4	42-5	115	113	132
30	SW ³	SE ¹	W ²	10●	9	10	9-7	10	10	9-0 ●	39-1	52-1	42-8	119	122	136
31	SE ¹	SE ¹	—0	10●	10	8	9-3	6	9	2-8 ●	48-4	46-8	36-1	108	052	122
Átlag	1-8	1-8	1-4	4-3	5-4	4-8	4-9	4-0	5-5	47-3	70°39'3"	70°49'2"	70°43'2"	2-1114	2-1111	2-1124

Az egyes elemek szélső értékei (maximum és minimum) k ö v é r betűkkel vannak szedve.

A csapadékos napok száma 12; viharos nap 1 volt.

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW Szélcsend.

7 3 2 9 3 2 8 44 15

Jelek magyarázata: köd ☼, eső ●, hó ✖, jégeső ▲, dara △, égi háború ☄, villogás ⚡, ónos eső ☁, harmat ☁, dér ☄, zuzmára √, ny. = csapadék nyoma, ↖ = szélvihar, N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.